

Amra Vati v. Raj Kumar Rattan (Pandit, J.)

ਅਪੀਲੀ ਸਿਵਲ

ਏਡੀ ਕੋਸ਼ਲ, ਜੇ. ਜੇ.

ਅਮਰਾ ਵਤੀ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਰਤਨ, ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1967 ਦੇ ਆਰਡਰ ਨੰਬਰ 31-ਐਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ

6 ਨਵੰਬਰ 1969

ਹਿੰਦੂ ਸੇਰਿਜ਼ ਐਕਟ (1953 ਦਾ XXV)— ਧਾਰਾ 13(M)- ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ—ਉਥੋਂ ਦੀ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ — ਧਾਰਾ 13(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ - ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ - ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਡਿਕਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ

ਮੰਨਿਆ, ਕਿ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ- ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਕਤ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅੱਖਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਗਿਣਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਕੇਸ ਤੋਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇ ਨਹੀਂ *

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ। (ਪਾਰਾ 17 ਅਤੇ 18)

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕੇਸ , ਮੀ 15 *
ਅਪਰੈਲ, 1969 ਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਡੈੱਚ ਕੋਲ।
ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਡੀ. ਕੇ ਮਹਾਜਨ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਏ. ਡੀ. ਕੋਸ਼ਲ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੇ 6 ਨਵੰਬਰ, 1969 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਸ੍ਰੀ ਨਰਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 5 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1967 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਿੰਦੂ ਸੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (9) ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਕੇ, ਤਲਾਕ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ। ਧਿਰ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ.

ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਮ.ਆਰ.ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ।

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਐਸ.ਐਸ.

Amra Vati v. Raj Kumar Rattan (Pandit, J.)

R E F E R R I N G O R D E R

ਪੀਸੀ ਪੀ ਅੰਦਰ , ਜੇ.-ਇਹ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਮਰਾ ਵਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ, ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਰਤਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਹੈ।

(2) ਤੱਥ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। 26 ਦਸੰਬਰ, 1962 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਪਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ ਫਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 23 ਫਰਵਰੀ, 1966 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। , 18/19 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1966 ਨੂੰ, ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 13(I)(a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ 1 ਅਪ੍ਰੈਲ ਤੋਂ 6 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1966 ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹੁਤਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

(3) ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ: -

“ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (ਪਤਨੀ) ਫਰਮਾਨ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ? ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ?”

(4) ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਸੀ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸਹਿ-ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ, ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਤਨੀ ਵੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

(5) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ

ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਾਦਿਤ ਖੋਜ ਰਿਕਾਰਡ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਇਆ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਅਰਥਾਤ, 23 ਫਰਵਰੀ, 1966, ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ

ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਤਨੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਗਿਣੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(6) ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਕਨੂੰਨੀ ਨੁਕਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੱਥ, ਜੋ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ, ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ।

(7) ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ **26** ਦਸੰਬਰ, **1962** ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ **13** ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਾਅਦ ਪਤੀ. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

(8) ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ **13** ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

(1A) "ਵਿਆਹ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈ ਹੋਵੇ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(i) -----

(ii) ਕਿ ਦੋ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਬਹਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ

ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਧਿਰ ਸਨ।

(9) **1** ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ **• 1** ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਥਾਈ ਸੈਕਸ਼ਨ,, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ **26** ਦਸੰਬਰ, **1962** ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **23** ਫਰਵਰੀ, **1966** ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਪਤੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ।

(10) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਤਨੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ। ਜੇ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਰਥਗੀਣ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪੈਂਡਿੰਗ ਰਹੀ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਯਾਨੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

(11) ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਤਨੀ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਲਾਕ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। . ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਬੇਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪਤਨੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(12) ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਪਤਨੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

(13) ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀ ਵੀ *' ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਜੇਕਰ ਦੋ ਸਾਲ ਬੀਤ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਪਤੀ ਨੂੰ, ਜੇਕਰ 4 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਸਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ। ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ, ਜਦੋਂ ਪਤਨੀ ਨੇ ਉਸ ਅੰਤਰਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਪਤਨੀ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਸਦੀ ਅਪੀਲ ਅਜੇ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਕੀ ਇਹ ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ. ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਸਾ ਜੇ ਨਾ, (1) ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

(14) ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੋ ਹੁਕਮਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਸ਼ਿਰੀਨ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾਨੀ ਬਨਾਮ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਹੀਰਾਰੁਮਦ ਕਿਰਪਾਲਾਨੀ (2), ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਈਸ਼ਵਰ ਚੰਦਰ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰੇਮਿਲਾ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ (3), ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਡਿਕਰੀ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਗਿਣੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਸੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਹੈ।

(15) ਬਿੰਦੂ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ, **V**, ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜਾਂਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹੀ ਨੁਕਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ ਸਿੱਖਿਅਤ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੇ ਜਾਣ।

- 1) ਏਆਈਆਰ **1967** ਪਟਨਾ **4**.
- 2) ਏਆਈਆਰ **1960** ਬੰਬ **447**.
- 3) **1962** ਪੀ.ਐਲ.ਆਰ. **੪੯੧**॥

DIVISION BENCH ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਮਹਾਜਨ, ਜੇ.-ਅਸਲ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੀਡਿਡ ਜੇ. ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ।

(17) ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਉਹ ਤੱਥ ਦੱਸਾਂਗੇ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ: ਪਤੀ ਨੇ **26** ਦਸੰਬਰ, **1962** ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। **9** ਜਨਵਰੀ, **1963** ਨੂੰ ਪਤਨੀ। ਉਹ ਅਪੀਲ ਆਖਰਕਾਰ **23** ਫਰਵਰੀ, **1966** ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ **19** ਅਪ੍ਰੈਲ, **1966** ਨੂੰ, ਤਲਾਕ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, **1955** ਦੀ ਧਾਰਾ **13(1 ਏ)(ii)** ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:- ਟੀ.

■ **13(1A)** ਵਿਆਹ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਿਰ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਵੇ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ-

(1) * * * *

(11) ਕਿ ਦੋ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਧਿਰ ਸਨ, ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

(2) * * * *

ਇਸ • ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਤਨੀ ਧਾਰਾ **13(1A) (ii)** ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ; ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਆਹੁਤਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ

Amra Vati v. Raj Kumar Rattan (Pandit, J.)

ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਗਿਣੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ; ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, **23** ਫਰਵਰੀ, **1966** ਤੋਂ। ਇਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਬੇਅਸਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

(18) ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇਗੀ; ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਤਨੀ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਲੈਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵਾਜਬ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਲੰਬਾਈ ਤੱਕ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਕਮੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਗਿਣਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਤੋਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕੋਈ ਅਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਮਲਾ *ਰੈਜ਼ ਇੰਟੀਗਰਾ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਓਮਸਮਤ ਬਨਾਮ ਬੰਸੀ ਲਾਈ, (4)* ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਜੋ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਾਨੂੰ ਪਟਨਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ *ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰ ਸਰਨਾ, ਏਆਈਆਰ 1967* ਪਟਨਾ **4(1)**। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ *ਸ਼੍ਰੀ ਈਸ਼ਵਰ ਚੰਦਰ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡਾ. ਪੋਮਿਲਾ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, (3)* ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(4) ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ; ਪਰ ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਏ.ਡੀ.ਕੇ. ਓਸ਼ਾਲ ਜੇ. -ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਆਰ. ਐਨ. ਐਮ

(3) **1968** ਰਾਜ. LW 167.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ